

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล

ปฐมาพร มิ่งเจริญวงศ์¹

วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ²

Received: November 8, 2023

Revised: April 17, 2024

Accepted: May 20, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลและวิเคราะห์หน้าที่ของอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล โดยใช้แนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual metaphor) ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002) ในการศึกษาและจำแนกถ้อยคำอุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์ รวมทั้งใช้แนวคิดของโกตลี (Goatly, 1997) ในการศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณ์ การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ “ความตาย” ที่ปรากฏในแอปพลิเคชันพระคัมภีร์ไบเบิล (HOLY BIBLE) ฉบับเสียง 1971 ภาษาไทย พัฒนาโดย Life.Church (2023) จำนวน 300 ข้อความ (ข้อพระคัมภีร์) ผลการวิจัยพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล จำนวน 7 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] [ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่] [ความตาย คือ ศัตรู] [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] [ความตาย คือ บ่วง/สิ่งผูกมัด] [ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] และ [ความตาย คือ การเดินทาง] อุปลักษณ์ดังกล่าวทำหน้าที่สำคัญทั้งด้านการถ่ายทอดความคิด ด้านบุคคลสัมพันธ์ และด้านการเรียบเรียงความ

คำสำคัญ: อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์, ถ้อยคำอุปลักษณ์, มโนอุปลักษณ์, ความตาย, พระคัมภีร์ไบเบิล

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล: patamaporn.m@ku.ac.th

² หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล: wuttinun.ka@ku.ac.th

Conceptual Metaphors of Death in the Bible

Patamaporn Mingcharoenwong³

Wuttinun Kaewjungate⁴

Received: *November 8, 2023*

Revised: *April 17, 2024*

Accepted: *May 20, 2024*

Abstract

This research aimed to analyze the metaphorical expressions that reflect conceptual metaphors or metaphorical concepts related to death in the Bible and to examine the metaphorical functions using the conceptual metaphor theory of Lakoff and Johnson (1980), Gibbs (1994), and Kövecses (2002). The study categorized metaphorical expressions and conceptual metaphors, and also utilized the concept of Goatly (1997) to investigate the functions of metaphors. For this research, data were collected from the “death” expressions that appeared in the 1971 Thai-language version of the Bible in the Holy Bible app developed by Life.Church (2023), comprising 300 passages (Bible verses).

It was found that the metaphorical expressions reflect the metaphorical concepts or conceptual metaphors of death in the Bible, such as death as awakening from sleep, as a residence/place to stay, as an enemy, as descending to the lower realms, as a trap/binding thing, as an unappetizing food, and as a journey. These metaphors have an ideational function, interpersonal function, and textual function.

Keywords: conceptual metaphor, metaphorical expressions, metaphorical concepts, death, Bible

³ Affiliation: Department of Thai Language Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: patamaporn.m@ku.ac.th

⁴ Affiliation: Department of Thai Language Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: wuttinun.ka@ku.ac.th

1. บทนำ

“ความตาย” เป็นถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นนามธรรม หมายถึง “สิ้นใจ สิ้นชีวิต ไม่เป็นอยู่ต่อไป สิ้นสภาพของการมีชีวิต” (Royal Society, 1999, p. 460) ในทางการแพทย์ การตาย คือ การหยุดทำงานอย่างถาวรของระบบประสาทส่วนกลาง ระบบหายใจ และระบบการไหลเวียนโลหิต แพทย์จึงจะตัดสินว่าบุคคลนั้นตาย (Banturng et al., 1988, p. 420) ทั้งนี้การที่จะทำความเข้าใจความหมายของคำว่า “ความตาย” ได้นั้น ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยอธิบายและถ่ายทอดความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ที่ตรงกันได้ สำหรับการรับรู้ความหมายของสิ่งที่เป็นามธรรมจำเป็นต้องทำความเข้าใจผ่านการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม การเปรียบเทียบลักษณะดังกล่าวเรียกว่า “อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์” (Conceptual metaphor)

ดังนั้น การให้คำจำกัดความของคำว่า “ความตาย” จึงไม่ได้เป็นเพียงการแปลความหมายของคำศัพท์ตามรูปคำดังที่กล่าวไปข้างต้นเท่านั้น แต่ยังอาศัยบริบทและประสบการณ์เพื่อตีความและทำความเข้าใจความหมาย เจตนาหรือวัตถุประสงค์ และระบบความคิดของผู้สร้างหรือผู้ใช้ภาษาด้วย ดังเช่นเนื้อหาในพระคัมภีร์ไบเบิลที่มีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อถ่ายทอดความคิด โดยมุ่งให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของ “ความตาย” และอาจทำให้ผู้รับสารเกิดมุมมองใหม่เกี่ยวกับความตายเพื่อนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ตัวอย่างข้อพระคัมภีร์ “เหตุฉะนั้นจึงมีคำกล่าวว่า นี่แน่คนที่หลับอยู่ จึงตื่นขึ้น และจะฟื้นขึ้นมาจากความตาย และพระคริสต์จะทรงส่องสว่างแก่ท่าน” เอเฟซัส 5:14 (TH1971) จะเห็นได้ว่ามีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ว่า หลับ ตื่นขึ้น ฟื้นขึ้นมาจากความตาย ที่สะท้อนให้เห็นมนทัศน์ความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล โดยการเปรียบเทียบความตายเป็นการตื่นจากการหลับใหล ไม่เพียงเท่านั้นยังพบมนทัศน์ที่เปรียบเทียบความตายเป็นอาหารที่ไม่น่ารับประทาน ผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ *ชิมความตาย กลืนความตาย กลืนแห่งความตาย รสแห่งความตาย* ดังตัวอย่างข้อพระคัมภีร์ “แต่เรากล่าวความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า มีบางคนที่ยืนอยู่ที่นี่ซึ่งจะไม่รู้รสความตาย จนกว่าจะได้เห็นแผ่นดินของพระเจ้า” ลูกา 9:27 (TH1917) จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าอุปลักษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยอธิบายความตายซึ่งเป็นนามธรรมให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980, p. 3) กล่าวว่าไว้ว่า อุปลักษณ์ที่ปรากฏในชีวิตประจำวันไม่ได้เป็นสิ่งที่แสดงออกเพียงถ้อยคำหรือรูปภาษาเท่านั้น แต่อยู่ในกระบวนการคิดและการกระทำของมนุษย์ การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์จะทำให้มนุษย์เรียนรู้และเข้าใจความคิดของผู้ใช้ภาษาได้ นอกจากนี้ โคเวคเซส (Kövecses, 2002, p. 4) ยังกล่าวว่า การพิจารณาถ้อยคำอุปลักษณ์ต้องอาศัยกระบวนการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทาง (Source domain) ไปสู่วงความหมายปลายทาง (Target domain) เป็นเครื่องมือช่วยทำความเข้าใจอุปลักษณ์ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นผ่านวิธีคิดและประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษา ไม่เพียงเท่านั้น โกตลี (Goatly, 1997, pp. 148-167) ยังกล่าวว่า อุปลักษณ์สามารถทำหน้าที่ได้ 3 ประการใหญ่ ๆ ได้แก่ หน้าที่ด้านถ่ายทอดความคิด หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ และหน้าที่ด้านเรียบเรียงความ เช่นเดียวกับอุปลักษณ์เกี่ยวกับ “ความตาย” ในพระคัมภีร์ไบเบิลที่ไม่ได้เพียงแค่สะท้อนวิธีคิดหรือวิธีการมองโลกของผู้ใช้ภาษาเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อีกด้วย โดยเฉพาะการสร้างความคิด ความเชื่อ และความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความตายในศาสนาคริสต์ให้แก่ผู้ที่เชื่อในพระเจ้า ผู้ที่สนใจศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนในพระคัมภีร์ไบเบิล หรือผู้ที่มีความเชื่อที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์มาเป็นแนวทางในการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับความตายในการวิจัยครั้งนี้

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาอุปลักษณ์ความตายยังมีจำนวนไม่มากนัก เช่น กิติ ยิ่งยงใจสุข (Kiti, 1996) ศึกษา “มนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื่อ” พระมหาบ รมมธโร (Phramaha Rob, 2004) ศึกษา “มนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระพุทธศาสนา” นันทนา วงษ์ไทย (Nanthana, 2012)

ศึกษา “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในภาษาไทย” ยมลภัทร ภัทรคุปต์ (Yamonpat, 2010) ศึกษา “อุปลักษณ์เชิงความตายในหนังสือธรรมะ” อนุสรณ์ ศรีวิระ และสิริวรรณ นันทจันทร์ (Anoodsara & Siriwan, 2023) ศึกษา “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ “การสวรรคต” ในเพลงถวายความอาลัยแด่การสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร” กาธิเจีย และคณะ (Gathigia et al., 2018) ศึกษา “A cross-linguistic study of metaphors of death” บัต โตนคุช และคณะ (Bat Tonkuş et al., 2022) ศึกษา “Determining the death metaphors of nursing students: A phenomenological research study” นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยทางด้านปรัชญาและศาสนาที่น่าสนใจ เช่น พระครูปลัดวัลลภ วชิรวโส (Phrakhrupalad Wanlop, 2022) ศึกษา “การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับชีวิตหลังความตายในประเพณีของกลุ่มชาวลาวและกลุ่มชาวเขมรในจังหวัดปราจีนบุรี” และวรรณวิสาข์ ไชโย (Wanwisa, 2020) ศึกษา “ทัศนคติที่มีต่อความหมายของชีวิตกับความตายของวัยรุ่น” การทบทวนวรรณกรรมทำให้พบว่า งานวิจัยภาษาไทยส่วนใหญ่จะกล่าวถึงความตายตามหลักแนวคิดพระพุทธศาสนา ซึ่งหมายถึงการสูญสลายไปของร่างกายตามธรรมชาติ เหลือไว้เพียงแต่จิตวิญญาณที่ยังคงไปเกิดอีกครั้งตามกฎแห่งกรรมและวนเวียนอยู่ในวัฏสงสาร (Phrakhrupalad Wanlop, 2022, p. 11) สะท้อนความเชื่อเรื่องของการกรรมและชาติภพ ส่วนงานวิจัยต่างประเทศที่ศึกษาจะกล่าวถึงความตายตามหลักความเชื่อในศาสนาคริสต์ คือผู้ที่เชื่อในพระเจ้าจะมีชีวิตนิรันดร์บนสวรรค์หลังความตาย “Death is like the beginning of life” (Gathigia et al., 2018, p. 71) ในศาสนาคริสต์เชื่อว่าความตายมี 2 รูปแบบ (Davis, 1988, pp. 175-180) คือ การตายฝ่ายร่างกาย และการตายฝ่ายจิตวิญญาณ “วิญญาณ” ตามความหมายในศาสนาคริสต์หมายถึงส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่สามารถติดต่อกับพระเจ้าได้ กล่าวคือหลังจากที่มนุษย์ตายไป วิญญาณของมนุษย์จะไปอยู่ยังสถานที่หนึ่งเพื่อรอวันพิพากษาจากพระเจ้า ผู้ที่เชื่อและวางใจในพระเจ้าจะพ้นจากบาปได้กลับไปอยู่กับพระเจ้าบนสวรรค์และได้รับกายใหม่ ชีวิตหลังความตายจึงเป็นชีวิตนิรันดร์ แต่หากมนุษย์คนใดขาดความเชื่อและเอาใจออกห่างจากพระเจ้าหรือเรียกว่าการตายฝ่ายวิญญาณก็จะต้องรับผลจากบาปในนรก นับเป็นการตายครั้งที่สองของมนุษย์ ประเด็นความแตกต่างทางความเชื่อและความหมายของความตายนี้ จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูลในพระคัมภีร์ไบเบิล

ดังนั้น การศึกษา “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล” จึงจะทำให้ทราบระบบความคิดเกี่ยวกับความตายที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ไบเบิลและมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจคำสอนเกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้เข้าใจว่าพระเจ้าทรงต้องการสื่อสารหรือสอนอะไรแก่ผู้ที่เชื่อในพระองค์ และอาจทำให้เห็นมุมมองใหม่เกี่ยวกับความตายที่จะเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนาคริสต์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล
2. เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ของอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ “ความตาย” ที่ปรากฏในพระคัมภีร์ไบเบิล โดยค้นหาถ้อยคำจากแอปพลิเคชันพระคัมภีร์ไบเบิล (HOLY BIBLE) ฉบับเสียง 1971 ภาษาไทย พัฒนาโดย Life.Church (2023) ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมในกลุ่มคริสตศาสนิกชน มียอดการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันมากที่สุด (Thaiware, 2023) ช่วยในการค้นหาข้อพระคัมภีร์ได้สะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้เหตุผลที่เลือกพระคัมภีร์ฉบับ 1971 เพราะเห็นว่ามีส่วนภาษาและการใช้คำที่เข้าใจง่าย โดยเลือกเก็บข้อมูลจากข้อพระคัมภีร์ที่ปรากฏถ้อยคำเกี่ยวกับ “ความตาย” พบ 300 ข้อพระคัมภีร์จากการค้นหา จากนั้นคัดเลือกเฉพาะถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นำมาใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

4. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980, p. 3) ได้เสนอแนวคิดอุปลักษณ์ในมุมมองทางอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) ไว้ในหนังสือ Metaphors we live by โดยสรุปว่าอุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงรูปภาษาที่เป็นเครื่องมือการสร้างความงามให้กับงานประพันธ์ของกวีเท่านั้น แต่อุปลักษณ์เป็นการใช้ภาษาที่อยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เป็นโครงสร้างระบบความคิดของมนุษย์ที่มีบทบาทต่อการรับรู้ การสื่อสาร การมองโลก และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนระบบความคิดของมนุษย์

จากหลักฐานทางภาษาศาสตร์ พบว่าระบบแนวคิดส่วนใหญ่ของมนุษย์เป็นแบบอุปลักษณ์ โดยเลคอฟฟ์และจอห์นสันได้ศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ ARGUMENT IS WAR หรือ [ข้อโต้แย้ง คือ สงคราม] ผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ indefensible (ป้องกันไม่ได้), attacked every weak point (โจมตีจุดอ่อน), right on target (ตรงเป้าหมาย), demolished (ทำลาย), won (ชัยชนะ), shoot (ยิง), wipe you out (กำจัดคุณทิ้ง), shot down (ทำให้ยอมแพ้) ถ้อยคำอุปลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการโต้แย้งสะท้อนให้เห็นมนทัศน์สงครามหรือการต่อสู้ แม้ว่าจะไม่มีการต่อสู้ที่เกิดขึ้นจริงแต่สะท้อนให้เห็นมนทัศน์การต่อสู้ทางวาจา (Lakoff & Johnson, 1980, p. 4) โดยที่ผู้ใช้ภาษาไม่รู้ตัวว่ากำลังใช้อุปลักษณ์ดังกล่าว

การศึกษาลักษณะอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชาน จึงหมายถึงการใช้ภาษาเชิงอุปลักษณ์เพื่อรับรู้และเรียนรู้ถ้อยคำที่มาจากวงความหมายที่ต่างกันด้วยวิธีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเพื่อทำความเข้าใจความหมายร่วมกัน เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) เสนอว่าอุปลักษณ์ประกอบด้วยสองส่วนที่สัมพันธ์กัน คือถ้อยคำอุปลักษณ์ (Metaphorical expression) หมายถึงรูปภาษาที่แสดงให้เห็นความคิดเชิงเปรียบเทียบ และมนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) หมายถึงระบบการคิดเปรียบเทียบเชื่อมโยงมนทัศน์หนึ่งกับอีกมนทัศน์หนึ่ง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบในลักษณะของอุปลักษณ์ (Metaphor) สามารถสะท้อนระบบมนทัศน์ (Conceptual system) ของคนในสังคมได้

กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอุปลักษณ์ที่ต่างออกไปจากแนวคิดของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) ว่าอุปลักษณ์ไม่เพียงแต่พบในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังพบในการสร้างสรรค์งานประพันธ์ต่าง ๆ ด้วย อุปลักษณ์ดังกล่าวจะมีลีลาเฉพาะตัว เป็นการนำอุปลักษณ์ที่มีอยู่เดิมมาสร้างสรรค์ใหม่ด้วยภาษาที่แตกต่างออกไป ช่วยสะท้อนให้เห็นมนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ โคเวคเซส (Kövecses, 2002, p. 8) ยังกล่าวถึงกระบวนการถ่ายทอดความหมายจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบ (Source

domain) ไปสู่วงความหมายปลายทางซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (Target domain) ดังตัวอย่างมโนอุปลักษณ์ SOCIAL ORGANIZATION IS PLANT ที่มีกระบวนการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ พืช ไปสู่วงความหมายปลายทาง ได้แก่ การจัดระเบียบทางสังคม ดังนี้

Source : PLANT Target : SOCIAL ORGANIZATION

the whole plant $\Rightarrow$ the entire organization

a part of the plant $\Rightarrow$ a part of the organization

growth of the plant $\Rightarrow$ development of the organization

removing a part of the plant $\Rightarrow$ reducing the organization

the root of the plant $\Rightarrow$ the origin of the organization

the flowering $\Rightarrow$ the best stage, the most successful stage

the fruits or crops $\Rightarrow$ the beneficial consequences

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชาน อย่างไรก็ตาม อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ยังสามารถศึกษาตามแนวทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ได้อีกด้วย เพราะอุปลักษณ์คือถ้อยคำที่ไม่ได้สื่อความตามรูปภาษา ต้องอาศัยบริบทช่วยในการตีความ (Natthaporn, 2012) ไม่เพียงเท่านั้น อุปลักษณ์ยังมีหน้าที่หรือวัตถุประสงค์บางประการเพราะผู้พูดหรือผู้ส่งสารต้องการสื่อความหมายเป็นนัยสนทนา (Conversational implicature) แก่ผู้ฟังหรือผู้รับสาร (Natthaporn, 2013) อุปลักษณ์จึงมีหน้าที่ต่าง ๆ ดังที่โกตลี (Goatly, 1997, p. 8) กล่าวไว้ว่า อุปลักษณ์เกิดขึ้นเมื่อมีการใช้ถ้อยคำเพื่ออ้างถึงวัตถุประสงค์ กระบวนการ แนวคิด หรือการเชื่อมโยง เป็นการแปลความหมายที่แตกต่างไปจากเดิมด้วยการเทียบเคียงความหมาย การจับคู่ การเปรียบเทียบ หรือการเชื่อมโยงถ้อยคำกับความเป็นจริงบนพื้นฐานความเหมือนของสิ่งสองสิ่ง ทั้งนี้ โกตลี (Goatly, 1997, pp. 135, 148) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอุปลักษณ์ไว้ว่า อุปลักษณ์สามารถทำหน้าที่ 1) ถ่ายทอดความคิด เช่น การเติมช่องว่างในคลังคำ การอธิบายความ การสร้างแบบจำลอง การสร้างอุดมการณ์ 2) หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ เช่น การแสดงอารมณ์ การสร้างอารมณ์ขันและเกม การสร้างความสนิทสนม และ 3) หน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ เช่น การช่วยจำ การลำดับความในปริเฉท

การศึกษาครั้งนี้จะนำแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual metaphor) ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002) มาใช้ศึกษาความคิดเกี่ยวกับ “ความตาย” ในพระคัมภีร์ไบเบิล เพื่อทำความเข้าใจระบบความคิดและมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลตามมุมมองศาสนาคริสต์ รวมทั้งใช้กรอบแนวคิดหน้าที่ของอุปลักษณ์ตามแนวทางของโกตลี (Goatly, 1997) ในการศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณ์ความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล โดยตั้งสมมติฐานว่าหน้าที่อุปลักษณ์ความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความคิดและหน้าที่บุคคลสัมพันธ์ เพราะพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นหนังสือคำสอนศาสนา จึงน่าจะมียุทธศาสตร์ในการกำหนดความคิดของผู้อ่านและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าและมนุษย์กับมนุษย์ควบคู่กันไป

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลจะทำให้ทราบหน้าที่ของอุปลักษณ์ความตายที่กล่าวถึงในพระคัมภีร์ไบเบิล ทำให้เห็นกระบวนการเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับความตาย สะท้อนให้เห็นระบบวิธีคิดและมุมมองของผู้จารึกพระคัมภีร์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาและทำความเข้าใจอุปลักษณ์ในปริเฉทคำสอนของศาสนาคริสต์อีกด้วย

5. วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) นำเสนองานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ หน้าที่ของอุปลักษณ์ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์ความตายทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยด้านปรัชญาและศาสนาที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาและทัศนคติเกี่ยวกับความตาย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

2. เก็บรวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับ “ความตาย” ในพระคัมภีร์ไบเบิล จากแอปพลิเคชันพระคัมภีร์ไบเบิล (HOLY BIBLE) ฉบับเสียง 1971 ภาษาไทย พัฒนาโดย Life.Church (2023) โดยพิมพ์คำว่า “ความตาย” ในช่องค้นหาเพื่อแสดงข้อพระคัมภีร์ที่เกี่ยวข้อง พบข้อพระคัมภีร์ที่ปรากฏคำว่าความตายจำนวน 300 ข้อพระคัมภีร์ จากนั้นนำข้อมูลมาจำแนกถ้อยคำอุปลักษณ์ออกจากถ้อยคำชนิดอื่นที่ไม่ใช่อุปลักษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อพระคัมภีร์ที่ปรากฏถ้อยคำอุปลักษณ์ความตายพบ 148 ข้อพระคัมภีร์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ในขั้นต่อไป

3. วิเคราะห์ข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับ “ความตาย” ที่พบ โดยนำมาจำแนกมนอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายเป็นประเภทต่าง ๆ ตามแนวคิดของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวเซส (Kövecses, 2002) ด้วยการนับความถี่ของการปรากฏการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ โดยนับทุกครั้งแม้ว่าจะปรากฏการใช้ซ้ำ กล่าวคือถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏ 1 ครั้ง จะนับเป็น 1 คำ จากนั้นจึงนำมาจัดกลุ่มมนอุปลักษณ์ การรวบรวมการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อจัดกลุ่มมนทัศน์จะพิจารณาเฉพาะอุปลักษณ์ที่มีความถี่ปรากฏไม่ต่ำกว่า 5 คำ เนื่องจากในขั้นการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์และการจัดกลุ่มมนอุปลักษณ์ รวมทั้งการถ้อยความหมายพบว่าถ้อยคำอุปลักษณ์จำนวน 5 คำขึ้นไปสามารถนำมาวิเคราะห์และถ้อยความหมายเพื่อแสดงมนทัศน์ได้ ถ้อยคำที่น้อยกว่านี้อาจไม่สามารถนำมาสรุปเป็นมนทัศน์ได้ชัดเจน ดังงานวิจัยของสุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า (Surachet, 2010) นันทนา วงษ์ไทย (Nanthana, 2012) ธนัณพรศักดิ์ แก้วประดิษฐ์พร (Thanapat, 2020) ปิยภรณ์ อบแพทย์ (Piyaporn, 2020) อนุสรรา ศรีวิระ และสิริวรรณ นันทจันทุล (Anoodsara & Siriwan, 2023) และวุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ (Wuttinun, 2023) ที่กำหนดความถี่ในการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์หรือจัดกลุ่มมนอุปลักษณ์และถ้อยความหมายเช่นเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ความตายจากถ้อยคำตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) และวิเคราะห์หน้าที่อุปลักษณ์ตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ของโกตลี (Goatly, 1997)

4. นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ และนับความถี่เป็นร้อยละ

5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6. ผลของการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล จำนวน 300 ข้อพระคัมภีร์ พบข้อความที่ปรากฏถ้อยคำอุปลักษณ์ 148 ข้อพระคัมภีร์ โดยคัดเลือกเฉพาะถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มีความถี่ปรากฏไม่ต่ำกว่า 5 คำ (นับรวมการใช้ซ้ำ) มาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

6.1 อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับความ “ความตาย” ในพระคัมภีร์ไบเบิล

ในพระคัมภีร์ไบเบิลกล่าวถึงความตายตามความเชื่อในศาสนาคริสต์ไว้ 2 รูปแบบ คือ การตายฝ่ายร่างกาย หมายถึง การสิ้นลมหายใจของมนุษย์ และการตายฝ่ายวิญญาณ หมายถึงการตายจากความเชื่อหรือการที่มนุษย์ไม่เชื่อในพระเจ้า ซึ่งการศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลจะช่วยอธิบายให้เห็นระบบความคิดและที่มาของความเชื่อดังกล่าว สามารถสะท้อนให้เห็นมนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนทัศน์เกี่ยวกับ “ความตาย” สามารถสรุปเป็นมนอุปลักษณ์ได้จำนวน 7 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] [ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่] [ความตาย คือ ศัตรู] [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] [ความตาย คือ บ่วง/สิ่งผูกมัด] [ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] และ [ความตาย คือ การเดินทาง] ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงมนอุปลักษณ์เกี่ยวกับ “ความตาย”

ลำดับที่	มนอุปลักษณ์ของคำว่า “ความตาย”	จำนวนถ้อยคำ อุปลักษณ์
1.	[ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล]	86
2.	[ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่]	52
3.	[ความตาย คือ ศัตรู]	31
4.	[ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง]	15
5.	[ความตาย คือ บ่วง/สิ่งผูกมัด]	15
6.	[ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน]	8
7.	[ความตาย คือ การเดินทาง]	6
รวม		213

6.1.1 [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล]

เป็นมนอุปลักษณ์ที่พบความถี่ของการปรากฏใช้จำนวน 86 ครั้ง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนทัศน์ดังกล่าว เช่น พินขึ้นมาจากความตาย คืนพระชนม์ หลับ ตื่น เป็นขึ้นมาจากความตาย ล่วงหลับ

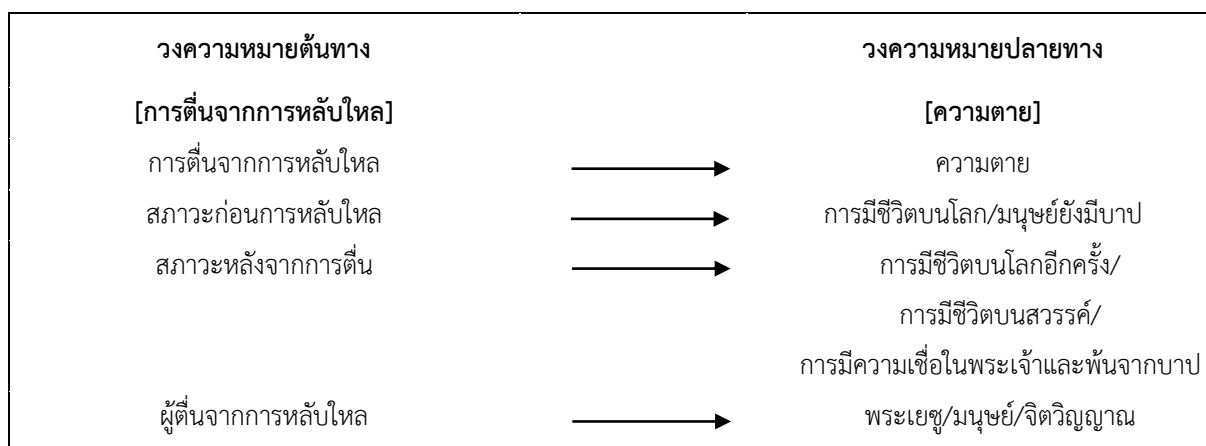
ตัวอย่าง

“เมื่อมนุษย์พินขึ้นมาจากความตายนั้น จะไม่มีการสมรสหรือยกให้เป็นสามีภรรยากันอีก แต่จะเป็นเหมือนทูตในฟ้าสวรรค์” มัทธิว 22:30 (TH1971)

“เหตุฉะนั้นจึงมีคำกล่าวว่า นี่แน่คนที่หลับอยู่ จงตื่นขึ้น และจงพินขึ้นมาจากความตาย และพระคริสต์จะทรงส่องสว่างแก่ท่าน” เอเฟซัส 5:14 (TH1971)

“ดูก่อนท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้ามีความล้าลึกที่จะบอกแก่ท่าน คือว่าเราจะไม่ล่วงหลับหมดทุกคน แต่เราจะถูกเปลี่ยนแปลงใหม่หมด ในช่วงขณะเดียว ในพริบตาเดียว เมื่อเป่าแตรครั้งสุดท้าย เพราะว่าจะมีเสียงแตร และคนที่ตายแล้วจะเป็นขึ้นมาปราศจากเน่าเปื่อย แล้วเราทั้งหลายจะถูกเปลี่ยนแปลงใหม่” 1 โครินธ์ 15:51-52 (TH1971)

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ แสดงให้เห็นว่าความตายเป็นการตื่นจากการหลับใหล การตื่นในที่นี้อธิบายได้ 2 ความหมายคือ การตื่นของร่างกาย หมายถึงการมีชีวิตขึ้นใหม่หรือการฟื้นจากความตาย และการตื่นฝ่ายวิญญาณ หรือการกลับใจมาเชื่อในพระเจ้า สามารถอธิบายได้ 3 เหตุการณ์ตามพระคัมภีร์ไบเบิล คือ 1) การตื่นจากการหลับใหลของพระเยซู ในพระคัมภีร์ไบเบิลเล่าว่า พระเยซูทรงสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนและในวันที่ 3 ทรงตื่นจากการหลับใหลหรือมีชีวิตขึ้นจากความตาย ความตายของพระเยซูจึงเปรียบเหมือนการนอนหลับเพื่อรอการฟื้นหรือตื่นจากความตาย การตื่นจากการหลับใหลหรือการฟื้นคืนพระชนม์ของพระเยซูเป็นการประกาศชัยชนะเหนือความบาปและประกาศถึงการที่พระองค์ทรงเป็นพระเจ้า ต่างจากความเชื่อในศาสนาพุทธที่ว่าไม่มีมนุษย์ผู้ใดฟื้นจากความตายได้ ดังที่ยมลภทร (Yamonpat, 2010, p. 108) อธิบายไว้ว่า ความตายทางโลก คือการนอนหลับที่ไม่ตื่นขึ้นมาอีก 2) มนุษย์ประกอบด้วยร่างกาย วิญญาณ (ส่วนหนึ่งในมนุษย์ที่ใช้ติดต่อกับพระเจ้าได้) และจิตวิญญาณ (การรับรู้) (Davis, 1988, pp. 42) เมื่อมนุษย์ตายไปจิตวิญญาณจะแยกออกจากร่างกาย จิตวิญญาณของผู้มีวิญญาณแห่งความเชื่อก็จะได้มีชีวิตอยู่บนสวรรค์ ความตายจึงเปรียบเหมือนการตื่นจากการหลับใหล แต่เป็นการตื่นขึ้นหลังความตายของจิตวิญญาณเพื่อไปอยู่บนสวรรค์และกลับมามีร่างกายอีกครั้ง (Packer, 2003, pp. 260-262) และ 3) การตื่นของวิญญาณในขณะที่มนุษย์ยังมีชีวิตอยู่ คือการที่มนุษย์ตายจากความเชื่อเดิมและกลับใจใหม่มาเชื่อในศาสนาคริสต์เปรียบเหมือนวิญญาณที่ตื่นจากการหลับใหลอยู่ในความบาป และกลับใจมีความเชื่อใหม่ในพระเจ้า สามารถแสดงกระบวนการถ้อยความหมายได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการถ้อยความหมายของมนต์อุปลักษณ์

[ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล]

6.1.2 [ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่]

เป็นมนต์อุปลักษณ์ที่พบความถี่ของการปรากฏใช้จำนวน 52 ครั้ง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนต์ดังกล่าว เช่น แดนคนตาย แผ่นดินมัจจุราช บ้าน อาศัยอยู่ประตูความตาย พักอยู่ในที่ประชุมของคนตาย อาศัยอยู่ในแผ่นดินแห่งงามมัจจุราช ลูกกุญแจแห่งความตาย

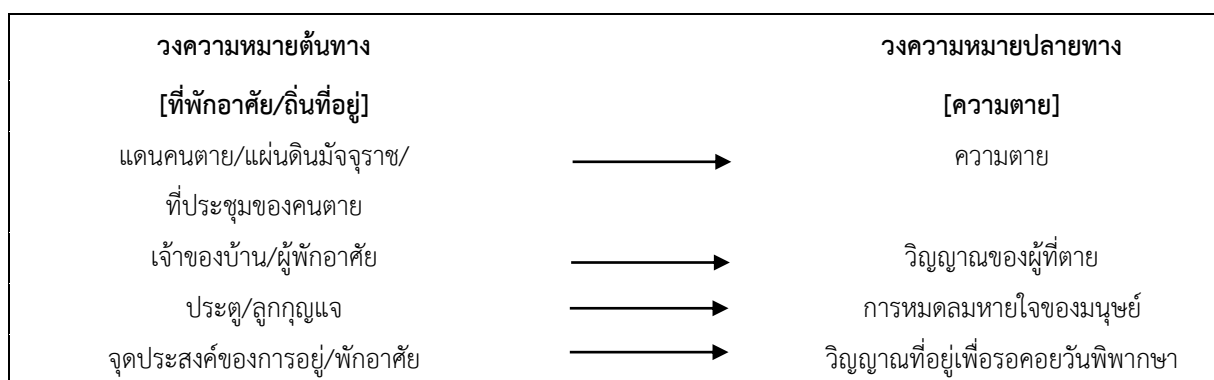
ตัวอย่าง

“และเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ เราได้ตายแล้ว แต่ นี่แน่ะ เรากียังดำรงชีวิตอยู่ตลอดไปเป็นนิรันดร์ และเราถือลูกกุญแจแห่งความตายและแห่งแดนคนตาย” วิวรรณ์ 1:8 (TH1971)

“ชนชาติที่ดำเนินในความมืด จะได้เห็นความสว่างยิ่งใหญ่ บรรดาผู้ที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินแห่งแอมัจจุราช แสงสว่างจะได้ส่องมาบนเขา” อีสยาห์ 9:2 (TH1971)

“ทะเลก็ส่งคืนคนทั้งหลายที่ตายในทะเล ความตายและแดนมรณาก็ส่งคืนคนทั้งหลายที่อยู่ในแดนดินนั้น และคนทั้งหลายก็ถูกพิพากษาตามการกระทำของตนหมดทุกคน” วิวรณ์ 20:14 (TH1971)

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็นความเชื่อในศาสนาคริสต์ที่ว่า หลังจากที่มีมนุษย์ตายไปวิญญาณจะไม่ดับสูญและไม่เวียนว่ายตายเกิด แต่วิญญาณจะไปอยู่ยังสถานที่หนึ่งเพื่อรอคอยการพิพากษาจากพระเจ้า ความตายจึงเป็นเหมือนที่พักอาศัยของวิญญาณ การจะเข้าสู่ความตายคือการที่มีมนุษย์หมดลมหายใจ ประตูลูกกุญแจจึงเปรียบเสมือนการหมดลมหายใจของมนุษย์ ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายของมโนอุปลักษณ์

[ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่]

6.1.3 [ความตาย คือ คัตรู]

เป็นมโนอุปลักษณ์ที่พบความถี่ของการปรากฏใช้จำนวน 31 ครั้ง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ดังกล่าว เช่น กำจัด ครอบงำ เสี่ยงชีวิต ทำลาย พ้นจากความตาย รอดพ้น ชัยชนะ สนามรบ ช่วยชีวิต

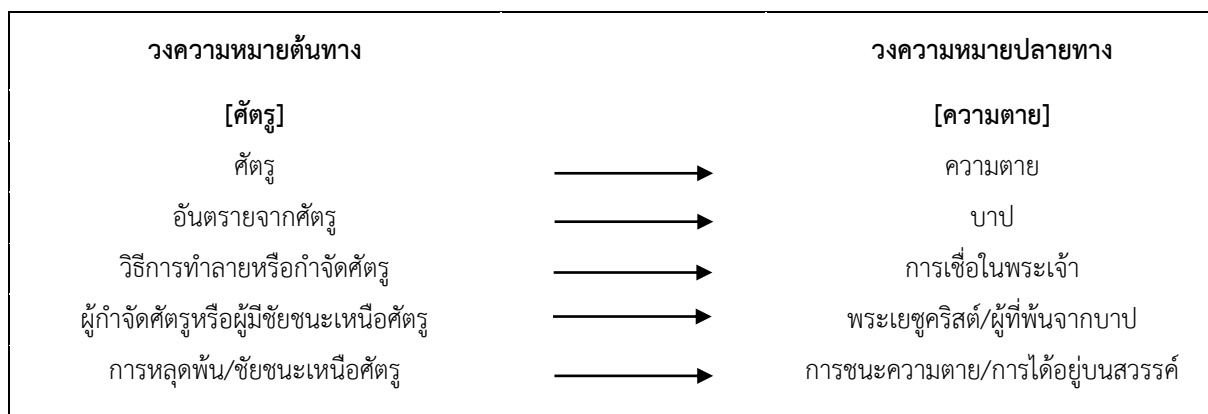
ตัวอย่าง

“ศัตรูตัวสุดท้ายที่พระองค์จะทรงทำลายนั้นก็คือความตาย” 1 โครินธ์ 15:26 (TH1971)

“ใครมีหูก็ให้ฟังข้อความซึ่งพระวิญญาณตรัสไว้แก่คริสตจักรทั้งหลาย ผู้ที่มีชัยชนะจะไม่ได้รับอันตรายจากความตายครั้งที่สองเลย” วิวรณ์ 2:11 (TH1971)

“เศบูลุนเป็นเผ่าที่เสี่ยงชีวิตเข้าสู่ความตาย ฝ่ายนัฟทาลีกัทำเช่นกัน ณ ที่สูง ในสนามรบ” ผู้วินิจฉัย 5:18 (TH1971)

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า ความตายคือศัตรูที่ต้องกำจัดหรือหลีกเลี่ยงให้พ้น เมื่อมนุษย์พบกับความตายนั่นหมายความว่าจิตวิญญาณของมนุษย์ก็ต้องเตรียมรับโทษบาปของตนในนรก แต่ผู้ที่เชื่อและยอมรับว่าพระเยซูคริสต์ทรงมาเพื่อไถ่บาปแก่มนุษย์โดยการสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน ผู้นั้นจะมีชัยชนะเหนือความตายและได้รับความรอดไปอยู่ในสวรรค์กับพระเจ้าเนื่องจากพระเยซูคริสต์ได้ไถ่บาปให้แล้ว ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายของมนทัศน์

[ความตาย คือ ศัตรู]

6.1.4 [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง]

เป็นมนทัศน์ที่พบความถี่ของการปรากฏใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ จำนวน 15 ครั้ง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนทัศน์ดังกล่าว เช่น ทิ้งลงไป ขึ้นมา นำขึ้นมา ลงไป ลงไปยังที่ลึก ก้าวลงไป ขึ้นมาจากความตาย

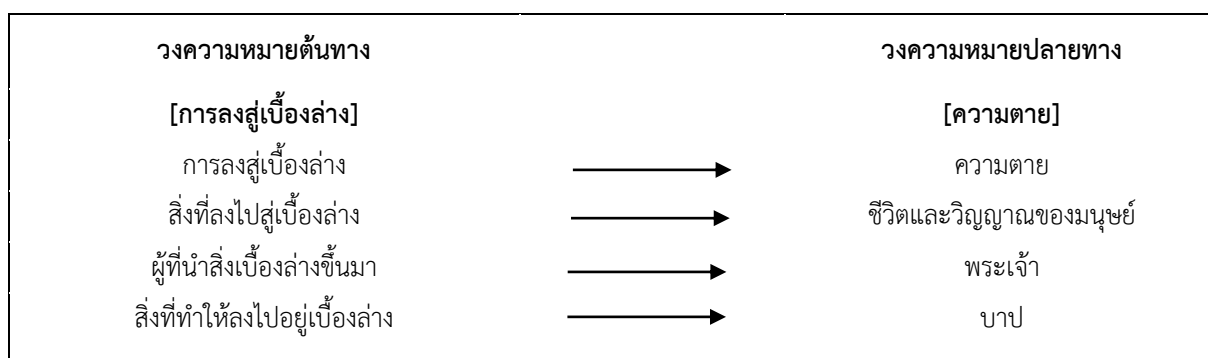
ตัวอย่าง

“เท้าของนางก้าวลงไปสู่ความตาย อย่างเท้าของนางติดตามวิถีสู่แดนผู้ตาย” สุภาษิต 5:5 (TH1971)

“พระเจ้าทรงประหารและทรงให้มีชีวิต พระองค์ทรงนำลงไปถึงแดนคนตายและก็นำขึ้นมา” 1 ซามูเอล 2:6 (TH1971)

“แต่ความชอบธรรมที่มีความเชื่อเป็นมูลฐานอย่างนี้ว่า <<อย่านึกในใจของตัวว่า ใครจะขึ้นไปบนสวรรค์>> (คือจะเชิญพระคริสต์ลงมา) <<หรือ ใครจะลงไปยังที่ลึก>> (คือจะเชิญพระคริสต์ขึ้นมาจากความตาย)” โรม 10:6-7 (TH1971)

มนทัศน์นี้สะท้อนให้เห็นว่า ความตายเปรียบเสมือนการเคลื่อนที่ลงสู่เบื้องล่าง ในความรู้สึกของมนุษย์สิ่งที่อยู่ต่ำมักจะมีความหมายไปในทางที่ไม่ดี หลายศาสนาจึงเชื่อว่าความตายเป็นสิ่งไม่ดี เมื่อมนุษย์ตายไป ผู้ที่มีความบาปจะต้องลงโทษในนรกที่อยู่เบื้องล่าง ส่วนในศาสนาคริสต์สำหรับผู้ที่ย้ายไปวิญญาณจะโปร่ออยู่ในสถานที่เบื้องล่างเช่นกัน เพื่อรอวันพิพากษาว่าจะได้ขึ้นไปสวรรค์หรือลงโทษในนรก สำหรับผู้ที่มีความเชื่อในพระเจ้าก็จะถูกรับตัวขึ้นมาจากความตายเบื้องล่างเพื่อไปยังสวรรค์ ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4 แสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายของมนทัศน์

[ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง]

6.1.5 [ความตาย คือ บ่วงหรือสิ่งผูกมัด]

เป็นมโนอุปลักษณ์ที่พบความถี่ของการปรากฏใช้จำนวน 15 ครั้ง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ดังกล่าว เช่น บ่วง ดัก ล้อม พันตัว สายใย ติดบ่วง

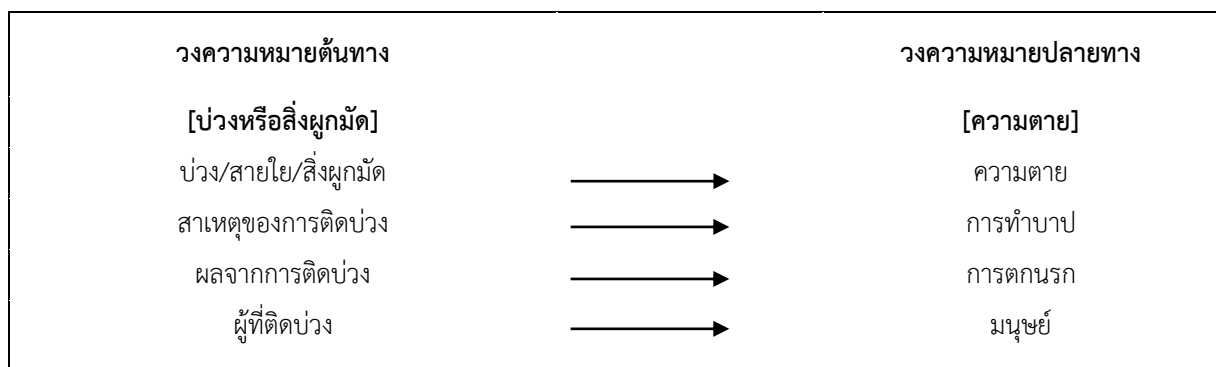
ตัวอย่าง

“การได้คลังทรัพย์มาด้วยลิ่นมูสา ก็คือการไล่จับของอนิจจังจน**ติดบ่วงความตาย**” สุภาษิต 21:6 (TH1971)

“**บ่วงความตาย**ดักอยู่ล้อมข้าพเจ้า ความเจ็บปวดแห่งแดนผู้ตายจับข้าพเจ้าไว้ ข้าพเจ้าประสบความทุกข์ใจและความระทม” สดุดี 116:3 (TH1971)

“**สายใย**ของแดนคนตาย**พันตัว**ข้าพเจ้า **บ่วงมัจจุรา**ขพะทะ**ข้าพเจ้า**” 2 ซามูเอล 22:6 (TH1971)

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า มนุษย์มีความตายเป็นสิ่งผูกมัด ความตายเป็นเหมือนบ่วงที่จะดักล้อมและพันตัวมนุษย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เมื่อมนุษย์พบกับความตายก็ต้องรับผลของความบาปในนรก ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5 แสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายของมโนอุปลักษณ์

[ความตาย คือ บ่วงหรือสิ่งผูกมัด]

6.1.6 [ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน]

เป็นมโนอุปลักษณ์ที่พบความถี่ของการปรากฏใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ จำนวน 8 ครั้ง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ดังกล่าว เช่น ชิมความตาย กลืนความตาย กลืนแห่งความตาย รสแห่งความตาย

ตัวอย่าง

“พวกยิวทูลพระองค์ว่า **เดี๋ยวนี้เรารู้แล้วว่าท่านมีผีสิง** อับราฮัมก็ตายไปแล้ว และพวกผู้เผยพระวจนะก็ตายไปแล้ว เช่นเดียวกัน และท่านพูดว่า ถ้าผู้ใดประพฤติตามคำของเรา **ผู้นั้นจะไม่ชิมความตายเลย**” ยอห์น 8:52 (TH1971)

“**พระองค์จะทรงกลืนความตาย**เสียเป็นนิรันดร์ และพระเจ้าจะทรงเข้าน้ำตาจากหน้าทั้งปวง และพระองค์จะทรงเอาการลบหลู่ชนชาติของพระองค์ไปเสียจากทั่วแผ่นดินโลก เพราะพระเจ้าได้ตรัสแล้ว” อิสยาห์ 25:8 (TH1971)

“แต่เรากล่าวความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า มีบางคนที่ยืนอยู่ที่นี่ซึ่งจะไม่รู้ความตาย จนกว่าจะได้เห็นแผ่นดินของพระเจ้า” ลูกา 9:27 (TH1971)

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า ความตายคืออาหารซึ่งมีความหมายไปในทางไม่ดี กล่าวคือความตายเป็นอาหารที่ไม่น่ารับประทาน มนุษย์ที่ได้ชิมหรือได้เจอกับความตายก็จะต้องพบกับความทุกข์ แต่พระเจ้าได้กลืนกินความตายนั่นแทนมนุษย์แล้วโดยการทรงสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน มนุษย์ที่มีความเชื่อจะรอดพ้นจากความตายและไม่ตกนรก ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง		วงความหมายปลายทาง
[อาหารที่ไม่น่ารับประทาน]		[ความตาย]
อาหารที่ไม่น่ารับประทาน	→	ความตาย
รสชาติและกลิ่นของอาหาร	→	ความทุกข์
ผลจากการกินอาหาร	→	การตกนรกจากการทำบาป
การกินอาหาร	→	การพบกับความตาย

แผนภาพที่ 6 แสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายของมโนอุปลักษณ์
[ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน]

6.1.7 [ความตาย คือ การเดินทาง]

เป็นมโนอุปลักษณ์ที่พบความถี่ของการปรากฏใช้จำนวน 6 ครั้ง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ดังกล่าว เช่น ทางสิ้นสุดลง หันกลับ เดินไป ผ่านพ้น

ตัวอย่าง

“แม้ข้าพระองค์จะเดินไปตามหุบเขาเงาไม้จรรยา ข้าพระองค์ก็ไม่กลัวอันตรายใดๆ เพราะพระองค์ทรงสถิตกับข้าพระองค์ คทาและธำมรงค์ของพระองค์เล่าโลมข้าพระองค์” สดุดี 23:4 (TH1971)

“เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ถ้าผู้ใดฟังคำของเราและวางใจในพระองค์ผู้ทรงใช้เรามา ผู้นั้นก็มีชีวิตนิรันดร์และไม่ถูกพิพากษา แต่ได้ผ่านพ้นความตายไปสู่ชีวิตแล้ว” ยอห์น 5:24 (TH1971)

“พระเจ้าตรัสว่า เราไม่มีความพอใจในความตายของผู้หนึ่งผู้ใดเลย จงหันกลับและดำรงชีวิตอยู่” เอเสเคียล 18:32 (TH1971)

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า ความตายคือการเดินทาง หลังจากที่มีมนุษย์ตายไป วิญญาณของผู้ที่มีความเชื่อในพระเจ้าก็จะเดินทางไปพบพระเจ้าและมีชีวิตนิรันดร์ในสวรรค์ แต่สำหรับผู้ที่ไม่มีความเชื่อก็ต้องเดินทางไปสู่ความตายอีกครั้งในนรก พระเจ้าไม่ประสงค์ให้มนุษย์ผู้ใดต้องเดินทางไปยังนรก พระองค์ประสงค์ให้มนุษย์หันกลับมาเดินอยู่ในความเชื่อเพื่อจะได้มีชีวิตนิรันดร์บนสวรรค์ ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง		วงความหมายปลายทาง
[การเดินทาง]		[ความตาย]
การเดินทาง	→	ความตาย
นักเดินทาง	→	มนุษย์/วิญญาณ
จุดเริ่มต้นการเดินทาง	→	เมื่อร่างกายดับสิ้นเหลือเพียงวิญญาณ
จุดสิ้นสุดการเดินทาง	→	สวรรค์/นรก
เส้นทาง	→	การเชื่อในพระเจ้า/ไม่เชื่อในพระเจ้า

แผนภาพที่ 7 แสดงกระบวนการถ่ายโยงความหมายของมโนอุปลักษณ์

[ความตาย คือ การเดินทาง]

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทำให้ทราบระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาหรือผู้บันทึกพระคัมภีร์ที่ต้องการถ่ายทอดคำสอนหรือพระวจนะของพระเจ้าให้แก่ผู้รับสารหรือผู้ศึกษาพระคัมภีร์ได้อย่างชัดเจน กระบวนการถ่ายโยงความหมายของมโนอุปลักษณ์ช่วยให้เข้าใจคำสอนเกี่ยวกับ “ความตาย” ในพระคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายในงานวิจัยนี้อธิบายตามหลักคำสอนของศาสนาคริสต์ อาจมีความแตกต่างไปจากศาสนาพุทธซึ่งมีความคิด ความเชื่อ และความเข้าใจในเรื่องความตายที่แตกต่างกัน เช่น มโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] ในทางศาสนาคริสต์เชื่อว่า ความตายเป็นเรื่องที่น่ายินดี เพราะหมายถึงการที่จะได้เริ่มชีวิตใหม่อย่างมีความสุขบนสวรรค์ ความตายจึงเป็นเหมือนการนอนหลับเพื่อตื่นมาเพื่อพบกับความสุขนิรันดร์ ขณะที่ศาสนาพุทธเชื่อว่าความตายเป็นการนอนหลับเพื่อตื่นขึ้นมาเวียนว่ายตายเกิดอีกครั้ง มโนอุปลักษณ์นี้แม้จะมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เหมือนกันแต่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อหลังความตายที่แตกต่างกัน ดังตัวอย่างงานวิจัยพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความตายของ พระมหาบ รมมธโร (Phramaha Rob, 2004) ผู้ศึกษามโนทัศน์ความตายในพุทธศาสนา และได้กล่าวไว้ว่าคำสอนเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดนี้ถือว่าเป็นหลักคำสอนที่สำคัญอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา พระครูปลัดวัลลภ (Phrakhruparad Wanlop, 2022) ศึกษาความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับชีวิตหลังความตายในประเพณีของกลุ่มชาวลาวและกลุ่มชาวเขมร กล่าวไว้ว่าความเชื่อนั้นสนับสนุนให้คนเราเกิดความคิดที่จะสร้างหลักประกันความเชื่อของตนเอง จึงมีการกำหนดเกณฑ์แห่งชีวิตหลังความตายว่าต้องมีพิธีกรรมรองรับเพื่อให้ไปสู่โลกหน้ามีภพอยู่อาศัย งานวิจัยของ นันทนา วงษ์ไทย ศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในภาษาไทย พบการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับการเดินทาง เช่น ไป จากไป กลับไป ซึ่งแสดงถึงการออกเดินทางไปยังอีกที่หนึ่ง สะท้อนถึงความเชื่อในการดำรงอยู่ของวิญญาณหลังจากที่ร่างกายหยุดทำงานไปแล้วแต่วิญญาณยังคงสถิตอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั้งยังสะท้อนพื้นฐานความคิดของคนไทยที่มีต่อความเชื่อเรื่องการตายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาได้เป็นอย่างดีว่ายังมีความเชื่อแบบลัทธิวิญญาณนิยมหรือนับถือผี ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมานานตั้งแต่สมัยโบราณก่อนที่จะรับศาสนาพุทธเข้ามา โดยเชื่อว่าความตายคือการสิ้นสุดของสภาวะทางร่างกาย แต่วิญญาณยังคงอยู่ต่อไปเพื่อเวียนว่ายตายเกิดอย่างไม่สิ้นสุด (Nuntana, 2012, p. 61) งานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในศาสนาพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิด เชื่อในชาตินี้ชาติหน้า และโลกหลังความตาย ซึ่งผู้ที่ยังอยู่บนโลกสามารถติดต่อหรืออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตายได้ จึงมีพิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิญญาณหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว แต่ในศาสนาคริสต์ พระคัมภีร์ไบเบิลไม่ได้กล่าวถึงการเวียนว่ายตายเกิดบนโลก ไม่มีข้อสนับสนุนในการติดต่อกับผู้ตาย เพราะเชื่อว่าผู้ที่ล่วงลับจากโลกไปแล้วจิตวิญญาณจะไปอยู่ยังสถานที่หนึ่งเพื่อรอวันพิพากษาว่าจะตายตกนรกหรือได้รับไปอยู่บนสวรรค์กับพระเจ้า ในศาสนาคริสต์จึงไม่ปรากฏพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

6.2 หน้าทีของอุปลักษณ์ “ความตาย” ในพระคัมภีร์ไบเบิล

การใช้อุปลักษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยอธิบาย ถ่ายทอดความหมายและความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “ความตาย” แก่สมาชิกในสังคมที่นับถือศาสนาคริสต์ให้รับรู้ความหมายร่วมกัน อุปลักษณ์ความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลจึงมีหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งด้านการถ่ายทอดความคิด ด้านบุคคลสัมพันธ์ และด้านการเรียบเรียงความ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงหน้าที่ของอุปลักษณ์เกี่ยวกับ “ความตาย”

ที่	หน้าที่ของอุปลักษณ์	ด้านการถ่ายทอดความคิด			ด้านบุคคลสัมพันธ์	ด้านการเรียบเรียงความ		
	มโนอุปลักษณ์	อธิบายความ	ทำให้เกิดมุมมองใหม่	เป็นเหตุผลสนับสนุนให้ทำหรือไม่ทำบางอย่าง	ตกแต่งถ้อยคำเพื่อหลีกเลี่ยงคำที่ให้ผลทางลบต่อความรู้สึก	ลำดับความในปริเฉท	ช่วยสร้างจินตนาการ	ใช้คำน้อยแต่กินความมาก
1.	[ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล]	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.	[ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่]	✓	✓	✓	✓		✓	✓
3.	[ความตาย คือ ศัตรู]	✓	✓	✓				✓
4.	[ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง]	✓	✓	✓		✓	✓	✓
5.	[ความตาย คือ บ่วง/สิ่งผูกมัด]	✓	✓	✓				✓
6.	[ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน]	✓	✓	✓				✓
7.	[ความตาย คือ การเดินทาง]	✓	✓	✓	✓	✓		✓

6.2.1 หน้าทีด้านการถ่ายทอดความคิด

งานวิจัยนี้พบว่า อุปลักษณ์ความตายทุกมโนอุปลักษณ์ทำหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด ได้แก่ 1) การอธิบายความสามารถอธิบายความหมายของคำว่า “ความตาย” ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทำให้เข้าใจความหมายของความตายในศาสนาคริสต์ 2 ลักษณะ คือ ความหมายในทางที่ดีและไม่ดี มโนอุปลักษณ์ความตายที่มีความหมายไปในทางที่ดี ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] ที่แสดงผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ เช่น หลับ ตื่น เป็นขึ้นมาจากความตาย พ้นขึ้นมาจากความตาย และมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การเดินทาง] ที่แสดงผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ เช่น ทาง เดินไป หันกลับ ผ่านพ้น การใช้อุปลักษณ์ช่วยถ้อยความความคิดให้เห็นว่า ความตายของผู้ที่เชื่อในพระเจ้าไม่ได้เป็นเรื่องที่น่ากลัวหรือน่ามาซึ่งความโศกเศร้า เพราะการได้พบกับความตายหมายถึงการได้รับการชำระบาปและเป็นการเดินทางไปอยู่กับพระเจ้าบนสวรรค์ ดังนั้นความตายจึงเป็นเรื่องที่น่ายินดี ความตายเป็นรูปแบบหนึ่งของการเดินทางของชีวิตที่มีจุดหมายปลายทางคือความสุข ในพระคัมภีร์กล่าวไว้ว่า

“ความหวังที่แท้จริงของคริสเตียนก็คือ การได้เป็นขึ้นจากความตายเพื่อมีชีวิตอยู่ในสวรรค์ ขณะที่ชีวิตอยู่ระหว่างความตายกับการฟื้นขึ้นจากความตายนั้นดีกว่าชีวิตในโลกก่อนตาย ชีวิตภายหลังฟื้นจากความตายจะยิ่งดีกว่านั้นอีก อันแท้จริงแล้ว เป็นชีวิตที่ประเสริฐสุด และนี่คือสิ่งที่พระเจ้าทรงเตรียมไว้ให้บุตรของพระองค์ทุกคน” 2 โครินธ์ 5: 4-5; Philip 3: 20-21 (TH1971)

มโนอุปลักษณ์ความตายที่มีความหมายในทางไม่ดี ได้แก่ [ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่] [ความตาย คือ ศัตรู] [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] [ความตาย คือ บ่วง/สิ่งผูกมัด] และ [ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] สะท้อนมุมมองว่าความตายเป็นเรื่องที่น่ากลัว ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำให้ความรู้สึกในแง่ลบ เช่น แดนคนตาย ก้าวลงสู่ความตาย ติดบ่วงความตาย กลืนแห่งความตาย ครอบงำ ทำลาย เป็นต้น ในศาสนาคริสต์ความตายที่ไม่ดี หมายถึงความตายโดยปราศจากความเชื่อในพระเจ้า ทำให้มนุษย์ยังเต็มไปด้วยบาปและจะต้องไปรับโทษบาปนั้นในนรก 2) การทำให้เกิดมุมมองใหม่ที่ต่างไปจากเดิม คือ ความตายไม่ได้เป็นเรื่องน่ากลัวทุกซอกซี้ดแต่เป็นเพียงการนอนหลับไปเพื่อตื่นมาพบกับสิ่งที่ดีกว่า หรือเป็นการเดินทางสู่ปลายทางที่ดี ดังจะเห็นได้จากมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] และ [ความตาย คือ การเดินทาง] ในอีกมุมหนึ่งแม้ความตายเป็นสิ่งที่หลายคนรู้สึกกลัวที่จะต้องเผชิญ แต่ในศาสนาคริสต์ จิตวิญญาณของมนุษย์สามารถหลุดพ้นหรือออกจากความตายที่จะทำให้วิญญาณไปสู่นรกได้ด้วยการกลับใจมาเชื่อในพระเจ้าเพื่อรับการชำระบาปและไม่ต้องรับโทษในนรก การตายของผู้ที่มีความเชื่อในพระเจ้าจึงไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัว แต่เป็นเรื่องที่น่ายินดี เพราะเมื่อตายไปก็จะได้ไปอยู่บนสวรรค์กับพระเจ้า ดังจะเห็นได้จากมโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่] [ความตาย คือ ศัตรู] [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] [ความตาย คือ บ่วง/สิ่งผูกมัด] และ [ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] มโนอุปลักษณ์ที่พบนี้ช่วยถ้อยความหมายให้เห็นมุมมองใหม่ว่ามนุษย์สามารถหลุดพ้นหรือออกจากความตายได้ ดังถ้อยคำอุปลักษณ์ เช่น กำจัด พ้นจากความตาย ขึ้นจากความตาย ชัยชนะ เป็นต้น ในพระคัมภีร์กล่าวไว้ว่า

“พระเจ้าของเราเป็นพระเจ้าแห่งความรอด ซึ่งได้พ้นความตายนั่นก็อยู่ที่พระเจ้า” สดุดี 68: 20 (TH1971)

ดังนั้น ในศาสนาคริสต์ความตายจึงไม่ได้มีความหมายน่ากลัวอีกต่อไป 3) มโนอุปลักษณ์ความตายยังเป็นเหตุผลสนับสนุนให้ทำหรือไม่ทำบางอย่าง กล่าวคือทุกมโนอุปลักษณ์สนับสนุนให้มนุษย์เชื่อและวางใจในพระเจ้า เพราะจะได้พ้นจากบาปและไม่ต้องทนทุกข์ทรมานในนรก หรืออาจกล่าวได้ว่ามโนอุปลักษณ์ที่พบเป็นแนวทางในการตัดสินใจของมนุษย์ในการเลือกว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อในพระเจ้าขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

6.2.2 หน้าที๋ด้านบุคคลสัมพันธ์

งานวิจัยนี้พบว่า มโนอุปลักษณ์ความตายทำหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกและเสริมสร้างความสนิทสนมระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า กล่าวคือมโนอุปลักษณ์ความตายช่วยตกแต่งถ้อยคำเพื่อหลีกเลี่ยงคำที่ให้ผลทางลบต่อความรู้สึก ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ หลับ ฟื้นขึ้นมาจากความตาย เป็นขึ้นจากความตาย [ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่] ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ บ้าน และมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การเดินทาง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ ทาง เดินไป หันกลับ ผ่านพ้น ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบช่วยลดความรู้สึกกลัว ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตาย และช่วยให้ผู้รับสารปรับเปลี่ยนความรู้สึกด้านลบที่มีต่อความตาย ดังนั้น ถ้อยคำอุปลักษณ์ความตายที่ปรากฏในพระคัมภีร์ไบเบิลจึงทำให้มนุษย์เข้าใจเจตนา เชื่อ และยอมรับคำสอนเกี่ยวกับความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลมากขึ้น ในศาสนาคริสต์เชื่อว่าพระคัมภีร์ไบเบิลคือพระวจนะของพระเจ้า การศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขและทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพระเจ้ายิ่งขึ้น ดังข้อพระคัมภีร์ต่อไปนี้

“มนุษย์จะบำรุงชีวิตด้วยอาหารสิ่งเดียวหาได้ แต่บำรุงด้วยพระวจนะทุกคำ ซึ่งออกมาจากพระโอษฐ์ของพระเจ้า”

มัทธิว 4:4 (TH1971)

“ทุกถ้อยคำในพระคัมภีร์ได้รับการคล้อยใจจากพระเจ้า และมีประโยชน์ เพื่อสั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือนให้ปรับปรุงแก้ไข และอบรมให้ดำเนินชีวิตอย่างชอบธรรม” 2 ทิโมธี 3:16 (TH1971)

6.2.3 หน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ

งานวิจัยนี้พบว่า มโนอุปลักษณ์ความตายทำหน้าที่ด้านเรียบเรียงความ ได้แก่ 1) การลำดับความในปริเฉท ได้แก่ มโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ หลับ พ้นขึ้นจากความตาย [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ ลงไป ขึ้นมา และมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การเดินทาง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ ทาง เดินไป หันกลับ สิ้นสุดทาง ผ่านพ้น มโนอุปลักษณ์ที่พบนี้ช่วยให้ผู้รับสารมองเห็นลำดับความเป็นมาของเหตุการณ์และสิ่งที่ผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ช่วยในการทำความเข้าใจความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลได้มากขึ้น ลำดับเหตุการณ์ที่ปรากฏผ่านมโนอุปลักษณ์ คือมนุษย์ต้องมีการดำเนินชีวิตบนโลกก่อนพบความตาย เมื่อพบกับความตายจิตวิญญาณจึงไปรอวันพิพากษาอย่างสถานที่หนึ่ง ผู้ที่มีบาปจะต้องรับโทษในนรก ส่วนผู้ที่เชื่อในพระเจ้าจะได้รับการไถ่บาปและไปอยู่บนสวรรค์ 2) มโนอุปลักษณ์ความตายทำหน้าที่ช่วยสร้างจินตนาการ เพราะมนุษย์ที่ยังมีชีวิตไม่อาจรู้ได้ว่าเมื่อตายแล้วจะเป็นอย่างไรต่อไป การใช้อุปลักษณ์จึงช่วยอธิบายและเชื่อมโยงความคิดให้เกิดจินตนาการ ช่วยให้เข้าใจความตายตรงตามที่คุณต้องการสื่อได้ดียิ่งขึ้น มโนอุปลักษณ์ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] พบถ้อยคำอุปลักษณ์ เช่น หลับ ตื่น พ้นขึ้นจากความตาย ซึ่งทำให้เห็นภาพการนอนหลับ การตื่นนอน และเหตุการณ์หลังการตื่นนอนที่เกิดขึ้นเป็นลำดับเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน มโนอุปลักษณ์ต่อมาคือ [ความตาย คือ ที่พักอาศัย/ถิ่นที่อยู่] ทำให้เกิดจินตนาการถึงที่พักอาศัยหรือถิ่นที่อยู่ของจิตวิญญาณซึ่งก็คือความตาย ผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ เช่น บ้าน แดนคนตาย ประตูความตายอาศัยอยู่ ดังตัวอย่างข้อพระคัมภีร์ “แผ่นดินแห่งความมิดที่บังตัวความมิดที่เดียว เป็นแผ่นดินแห่งเงามัจจุราชไม่มีระเบียบ ที่ความสว่างเป็นเหมือนความมิด” โยบ 10: 22 (TH1971) และมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] ทำให้เห็นภาพทิศทางการเคลื่อนที่ของจิตวิญญาณหลังความตาย ผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ เช่น ลงไปยังแดนผู้ตาย ลงไปสู่ความตาย 3) การใช้คำน้อยแต่กินความมาก ทุกมโนอุปลักษณ์ปรากฏหน้าที่ในด้านนี้ เพราะมีการใช้ถ้อยคำน้อยแต่สามารถอธิบายขยายความหมายของความตายซึ่งเป็นนามธรรมให้เข้าใจและเห็นภาพเป็นรูปธรรม ทั้งยังสะท้อนความเชื่อทางศาสนาได้อีกด้วย

ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่ามโนอุปลักษณ์ความตายทำหน้าที่หลายอย่างพร้อมกัน โดยมีหน้าที่ที่โดดเด่น คือ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด เพราะผู้ใช้ภาษาใช้อุปลักษณ์เป็นเครื่องมือในการอธิบาย ถ่ายทอดความคิด และทำความเข้าใจความตาย รวมทั้งใช้อุปลักษณ์เพื่อสร้างมุมมองใหม่และทำให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อคล้อยตามและเห็นด้วยกับถ้อยคำของผู้ส่งสาร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความที่ช่วยให้ผู้รับสารเกิดจินตนาการเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์ชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งพบกับความตาย มีการนำเสนอทางเลือกแนวทางชีวิตก่อนความตายจะมาถึง มโนอุปลักษณ์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับความตายตามความเชื่อในศาสนาคริสต์ร่วมกัน

7. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับ “ความตาย” ในพระคัมภีร์ไบเบิล พบมโนอุปลักษณ์จำนวน 7 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] [ความตาย คือ ที่อยู่อาศัย/ถิ่นที่อยู่] [ความตาย คือ ศัตรู] [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] [ความตาย คือ บ่วง/สิ่งผูกมัด] [ความตาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] และ [ความตาย คือ การเดินทาง]

มโนอุปลักษณ์เหล่านี้มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความคิด ด้านบุคคลสัมพันธ์ และด้านการเรียบเรียงความ ทั้งนี้ การใช้ภาษาในพระคัมภีร์ไบเบิลนำเอาลักษณะสำคัญบางประการ (Salient feature) ของแบบเปรียบเทียบมาเปรียบเทียบกับความตายนั้น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจมุมมอง ความคิด และความเชื่อในแง่มุมต่าง ๆ ของความตายในศาสนาคริสต์ได้

ผลการวิจัยมโนอุปลักษณ์ความตายในพระคัมภีร์ไบเบิล ช่วยให้เข้าใจความหมายและระบบความคิดเกี่ยวกับความตายของผู้ใช้ภาษา ซึ่งตรงกับข้อมูลความเชื่อในศาสนาคริสต์ที่เชื่อว่าในตัวของผู้มนุษย์ประกอบด้วยสามส่วน คือ ร่างกาย วิญญาณ และจิตวิญญาณ โดยวิญญาณในศาสนาคริสต์หมายถึงส่วนที่มนุษย์ใช้ติดต่อกับพระเจ้า (Packer, 2003, pp. 260-262) เมื่อถึงจุดสิ้นสุดของการดำเนินชีวิตบนโลก ร่างกายจะตายไป เหลือไว้แต่จิตวิญญาณที่ยังคงมีบาปและรอการไปรับโทษบาปในนรก แต่พระเจ้าทรงรักมนุษย์จึงให้พระบุตรองค์เดียวของพระองค์ลงมายาบบนไม้กางเขนเพื่อไถ่บาปให้แก่มนุษย์ ผู้ที่มีวิญญาณแห่งความเชื่อในพระเจ้าจึงรอดจากการชดใช้บาปในนรกและได้ไปอยู่บนสวรรค์ โดยผลการศึกษาอุปลักษณ์ความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของกาธิเจีย และคณะ (Gathigia et al., 2018) ที่ศึกษาอุปลักษณ์ความตายของคนใน 6 ภาษา พบว่าผู้พูดทุกภาษาแสดงมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การเดินทาง] มากที่สุด กล่าวคือผู้พูดในทุกภาษาเห็นว่าความตายเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางไปสู่ชีวิตหลังความตาย นั่นคือการเดินทางสู่การมีชีวิตนิรันดร์บนสวรรค์ตามความเชื่อของศาสนาคริสต์ และมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การพักผ่อน] ซึ่งถ้อยความหมายได้เช่นเดียวกับมโนอุปลักษณ์ที่พบในงานวิจัยนี้ ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] กล่าวคือ ความตายเป็นการนอนหลับเพื่อตื่นขึ้นมาอีกครั้ง นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยของบัต โตนคุซ และคณะ (Bat Tonkuş et al., 2022) ที่พบว่า [ความตาย คือ ความไม่สิ้นสุด] และ [ความตาย คือ จุดเริ่มต้น] ทั้งสองมโนอุปลักษณ์สอดคล้องกับมโนอุปลักษณ์ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] และ [ความตาย คือ การเดินทาง] โดยมีการถ้อยความหมายที่เหมือนกันแม้จะมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ต่างกัน บัต โตนคุซ และคณะ (Bat Tonkuş et al., 2022, pp. 70-71) กล่าวว่า ความตายไม่อาจย้อนกลับได้ ความตายเป็นประตูไปสู่ทางที่ไม่มีที่สิ้นสุด ความตายคือการตื่นจากการหลับใหลไปสู่ชีวิตนิรันดร์ เป็นการเดินทางเพื่อเริ่มต้นชีวิตหลังความตาย จะเห็นได้ว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ความตายในงานวิจัยต่างประเทศที่กล่าวมานั้น บางมโนอุปลักษณ์มีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้ต่างจากงานวิจัยนี้ แต่เมื่อนำถ้อยคำอุปลักษณ์มาถ้อยความหมายรวมกับการตีความตามความเชื่อในศาสนาคริสต์ พบว่ามีความหมายที่เหมือนกันอย่างน่าสนใจ

เมื่อพิจารณาอุปลักษณ์ความตายในพระคัมภีร์ไบเบิลในงานวิจัยนี้กับงานวิจัยมโนอุปลักษณ์ความตายตามแนวทางศาสนาพุทธของยมลัทธ (Yamonpat, 2010), นันทนา (Nanthana, 2012), อนุสรและสิริวรรณ (Anoodsara & Siriwan, 2023) พบว่ามโนอุปลักษณ์ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกัน โดยจะมีบางมโนอุปลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึงกันแต่มีการถ้อยความหมายต่างกัน เช่น ในพระคัมภีร์ไบเบิลพบมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การตื่นจากการหลับใหล] คล้ายกับศาสนาพุทธดังงานวิจัยของนันทนา (Nanthana, 2012) พบว่า [ความตาย คือ พักผ่อน] ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เหมือนกัน คือ การหลับ ซึ่งจะเห็นว่าในศาสนาพุทธนั้น ความตายคือการนอนหรือการพักผ่อนที่ไม่ตื่นขึ้นมาอีกเลย แต่ในศาสนาคริสต์นั้น ความตายคือการนอนหลับหรือการพักผ่อนเพื่อตื่นขึ้นมาอีกครั้ง ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่แตกต่างในพระคัมภีร์ เช่น พ้นขึ้นมาจากความตาย คืนพระชนม์ หลับ ตื่น เป็นขึ้นมาจากความตาย ไม่เพียงเท่านั้น ในพระคัมภีร์ไบเบิลยังพบมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] [ความตาย คือ ศัตรู] และ [ความตาย คือ การเดินทาง] ที่สะท้อนความคิดคล้ายกันกับมโนอุปลักษณ์ความตายในงานวิจัยของนันทนา (Nanthana, 2012) ยมลัทธ (Yamonpat, 2010) อนุสรและสิริวรรณ (Anoodsara & Siriwan, 2023) ที่วิเคราะห์ตามมุมมองทางพุทธศาสนา

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายของทั้งศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำมโนอุปลักษณ์ความตายที่เห็นตรงกันของทั้งสองศาสนา ได้แก่ มโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ การเดินทาง] [ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] และมโนอุปลักษณ์ [ความตาย คือ ศัตรู] มาเปรียบเทียบแนวคิดทางศาสนาที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับความตายที่สะท้อนจากมนทัศน์

มนทัศน์ “ความตาย”		
แนวคิดทางคริสต์ศาสนา	แนวคิดทางพุทธศาสนา	เปรียบเทียบแนวคิด
[ความตาย คือ การเดินทาง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ : ทาง เดินไป สิ้นสุดลง หันกลับ	[ความตาย คือ การเดินทาง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ : จากไป หนีตาม ล่วงลับ ไปสู่ ไปแล้ว อย่างไม่มีวันกลับ ไปสวรรค์ จุดหมายปลายทาง	ทั้งสองศาสนากล่าวถึงความตาย ไว้ 2 มุมมอง เหมือนกัน คือ ความตายทางกายและความตายทาง จิต ในส่วนของความตายทางจิตมีการเดินทางที่ ต่างกัน คือ ในศาสนาพุทธเชื่อว่าจิตวิญญาณจะออก จากร่างไปสู่ภพภูมิอื่นตามแต่บุญกุศลที่ทำไว้ขณะมี ชีวิต เวียนว่ายตายเกิดไม่มีที่สิ้นสุด แต่ในศาสนา คริสต์เชื่อว่าจิตวิญญาณจะไม่ไปเวียนว่ายตายเกิด แต่จะเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งเพื่อรอวันพิพากษา ว่าจะได้ขึ้นสวรรค์หรือลงนรกเป็นอันสิ้นสุดการ เดินทาง ขึ้นอยู่กับความเชื่อในพระเจ้า
[ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ : ลงไป ขึ้นมา นำขึ้นมา ทั้งลงไป นำลงไป	[ความตาย คือ การลงสู่เบื้องล่าง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ : ตก ลง หล่น โค่น ล้ม	ทั้งสองศาสนามองเหมือนกันว่าความตายเป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติเหมือนสิ่งต่าง ๆ เมื่อขึ้นสู่ ที่สูงย่อมตกลงสู่พื้น เช่นเดียวกับการมีชีวิตขึ้นและ ตายลง และเชื่อว่าสิ่งที่ดีจะอยู่ในที่สูง ส่วนสิ่งที่ไม่ดี จะอยู่ในที่ต่ำ เหมือนสวรรค์กับนรก
[ความตาย คือ คัตรู] ถ้อยคำอุปลักษณ์ : กำจัด ครอบงำ เสี่ยงชีวิต ทำลาย พ้นจากความตาย รอดพ้น ชัยชนะ	[ความตาย คือ ข้าศึก คัตรู] ถ้อยคำอุปลักษณ์ : เผชิญหน้า สู้ พ่ายแพ้ เอาชนะ ทำสงคราม ยุทธวิธี หนี	ทั้งสองศาสนากล่าวถึงความตายว่าเป็นศัตรูที่ไม่มี ทางหนีพ้นเหมือนกัน ต่างกันที่ในศาสนาพุทธสอน ให้มนุษย์สู้กับศัตรูความตายด้วยการเรียนรู้ธรรมะ เพื่อเตรียมใจยอมรับความตาย และทำดีเพื่อผลบุญ หลังความตาย แต่ในศาสนาคริสต์สอนให้สู้กับศัตรู ความตายด้วยการยอมรับและเชื่อในพระเจ้า เพื่อจะ ได้รับการชำระบาป ชนะความตายด้วยการไปอยู่บน สวรรค์

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับความตายที่สะท้อนจากมนทัศน์ คือ ทั้งสอง
ศาสนามีความคิดเหมือนกันว่าความตายคือการลงสู่เบื้องล่าง ความตายคือศัตรูที่มนุษย์ทุกคนต้องเจอ และความตายคือการ
เดินทางของจิตวิญญาณหลังจากที่มนุษย์หมดลมหายใจบนโลก แนวคิดที่แตกต่างกันคือ ตามแนวคิดทางศาสนาคริสต์ ความ
ตายเป็นเรื่องที่น่ายินดี เป็นศัตรูที่เอาชนะได้ด้วยการเชื่อในพระเจ้า และเป็นการเดินทางที่มีจุดสิ้นสุดของการเดินทางอยู่บน
สวรรค์หรือในนรก ส่วนแนวคิดทางศาสนาพุทธ ความตายเป็นเรื่องที่ไม่น่ายินดี เป็นศัตรูที่ต้องเตรียมใจยอมรับ และเป็นการ
เดินทางที่ไม่มีวันสิ้นสุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อนำมนทัศน์ความตายมาถ้อยความหมายและตีความร่วมกับความเชื่อทาง
ศาสนา จะช่วยให้เข้าใจความหมายและเห็นความแตกต่างของแนวคิดเกี่ยวกับความตายในแต่ละศาสนาได้ชัดเจนขึ้น

ดังนั้น อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์รับรู้และเข้าใจความหมายของความตายได้อย่าง
เป็นรูปธรรมมากขึ้น ไม่เพียงแต่ความหมายตามรูปศัพท์เท่านั้น แต่อุปลักษณ์ยังช่วยในการถอดความหมาย ดีความสิ่งที่ซ่อนอยู่

ในถ้อยคำต่าง ๆ ทำให้ผู้รับสารเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจได้ตรงกับเจตนาของผู้ส่งสาร นอกจากนี้ มโนอุปลักษณ์ยังสะท้อนให้เห็นว่า ระบบความคิดความเชื่อที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนทัศนคติและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน แม้ว่าผู้ใช้ภาษาจะต่างความคิดความเชื่อกันแต่ก็มีมุมมองต่อความตาย คล้ายคลึงกัน นั่นคือความตายเป็นสิ่งที่มนุษย์หลีกเลี่ยงไม่ได้ มนุษย์จึงต้องเตรียมตัว เตรียมใจ เรียนรู้และทำความเข้าใจกับความตาย เพื่อเป็นเครื่องเตือนสติในการดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท และสำหรับผู้เชื่อในพระเจ้า ความตายจึงเป็นเป้าหมายในชีวิต เป็นเรื่องที่น่ายินดี ความเชื่อเกี่ยวกับความตายในแต่ละศาสนาจึงส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งที่เหมือนและต่างกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายช่วยในการเรียนรู้และทำความเข้าใจความหมายของความตายที่ซ่อนอยู่ในถ้อยคำ ทำให้การส่งสารผ่านถ้อยคำเกี่ยวกับความตายของผู้บันทึกพระคัมภีร์ไบเบิลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งยังทำให้ผู้รับสารเข้าใจว่าพระเจ้าทรงต้องการสื่อสารหรือสอนอะไรแก่ผู้เชื่อของพระองค์ผ่านถ้อยคำในพระคัมภีร์ไบเบิล ทำให้เกิดมุมมองใหม่เกี่ยวกับความตายที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้พบว่ามโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับความตายอื่น ๆ ในพระคัมภีร์ไบเบิลที่ยังปรากฏความถี่ของการใช้จำนวนน้อย แต่ก็มีที่น่าสนใจที่จะศึกษาต่อยอดจากงานวิจัยนี้ต่อไป เช่น "เพราะว่าค่าจ้างของความบาปคือความตาย" โรม 6:23 (TH1971) "โอ ความตายชัยชนะของเจ้าอยู่ที่ไหน โอ ความตายเหล็กในของเจ้าอยู่ที่ไหน" 1 โครินธ์ 15:55-56 (TH1971) ซึ่งน่าจะสะท้อนให้เห็นวิถีคิดและมุมมองต่าง ๆ ของผู้ใช้ภาษาที่นอกเหนือจากงานวิจัยนี้ ที่สำคัญคือจะช่วยให้เข้าใจพระวจนะหรือคำสอนของพระเจ้าในศาสนาคริสต์ได้ดีและกว้างขึ้น

9. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์กิตติกร ใจศิริสวาย ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการตีความและการอธิบายข้อพระคัมภีร์ไบเบิลในงานวิจัยนี้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Anoodsara Sreewira & Siriwan Nantachantoon อนุสรรา ศรีวิระ และสิริวรรณ นันทจันทูล. (2023). Uppalak choeng manothat “Kan sawankhot” nai phleng thawai khwam-alai dae kan sawankhot phrabatsomdet phraborom chanaka thibet maha Phumiphon-adunlayadet maharat borommanat bophit อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ “การสวรรคต” ในเพลงถวายความอาลัยต่อการสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร [Conceptual metaphors “Death” in mourning song His Majesty King Bhumibol Adulyadej MahaBhumibol Adulyadej the Great Borommanatbophit]. *Warasan manutsat lae sangkhomsat* วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ [Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University], 6(2), 46-61.
https://so02.tcithaijo.org/index.php/human_dru/article/view/261069
- Banturng Rajatapiti, Pinit Kullavanijaya, Kammant Phanthumchinda, Man Ingkatanuwat, & Supat O'Charoen บันทอง รัชตะปิติ, ปินิจ กุลละวณิชย์, กัมมันต์ พันธุมจินดา, แมน อิงkatanuwat, และสุพัฒน์ โอเจริญ. (1988). *Ken tatsin kan tai* เกณฑ์ตัดสินการตาย [Criteria for death]. *Chulalongkorn wetchasan* จุฬาลงกรณ์เวชสาร [Chulalongkorn Medical Journal], 32(5), 419-423. <https://doi.org/10.58837/CHULA.CMJ.32.5.2>
- Davis, John. เดวิส, จอห์น. (1988). *Phoem khwamru* เพิ่มความรู้ [Add to your knowledge]. Kanok Bannasan.
- Kiti Yingyongjaisuk กิติ ยิ่งยงใจสุข. (1996). *Manothat rueang khwamtai nai khamphi Chuangchue* มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื้อ [The concept of Death in The Chuang Tzu] [Master's thesis, Chulalongkorn University]. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/38137>
- Life.Church. (2023). *Holy Bible* (Version TH1971) [Mobile app]. Thaiware.
<https://software.thaiware.com/13564-Holy-Bible-App.html>
- Nanthana Wongthai นันทนา วงษ์ไทย. (2012). Uppalak choeng manothat kiaokup khwamtai nai phasa Thai อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับความความตายในภาษาไทย [Conceptual metaphors of death in Thai]. *Warasan phasa lae watthanatham* วารสารภาษาและวัฒนธรรม [Journal of Language and Culture], 31(1), 43-64. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLC/article/view/20280>
- Natthaporn Panpothong ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2012). Kan wikhro phasa Thai tam naeo wachana patibatsat การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ [Pragmatic analysis of Thai]. In *Ekkasan kham son raiwicha 22101783* (chabab prabprung) เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 (ฉบับปรับปรุง) [Thai coursebook]. Chulalongkorn University
- Natthaporn Panpothong ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2013). *Wathakam wikhro choeng wiphak tam naeothang phasat: Naeokhit lae kannamma sueksa wathakum nai phasa Thai* วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวทางภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย [Critical discourse analysis based on linguistic: The concept and application to discourse in Thai language]. Research and Publication Division, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

- Packer, J. I. แพคเกอร์, เจ ไอ. (2003). *Satsanasat chabapyo* ศาสนศาสตร์ฉบับย่อ [Theology]. Kanok Bannasan Piyaporn Obpat ปิยภรณ์ อบแพทย. (2020). *Mano uppalak phet chai phet ying lae phet thangleak nai wathakam satharana : Korani sueksa bot lakhon thorathat lae phleng Thai sakon* มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ : กรณีศึกษาบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล [Conceptual Metaphors of male, female and LGBT in public discourses : a case study of television drama scripts and Thai pop songs] [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University]. CHULU ETD. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/4492/>
- Rob Thammatharo, Phramaha รบ ธมมธโร, พระมหา. (2004). *Manothat kiaokap Khwamtai nai Phraphutthasatsana: Kansueksa choeng wikhro* มโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระพุทธศาสนา: การศึกษาเชิงวิเคราะห์. [The concept of death in Buddhism: An analytical study] [Unpublished master's thesis]. Mahamakut Buddhist University.
- Royal Society ราชบัณฑิตยสถาน. (1999). *Photchananukrom chabap ratchabandittayasathan phor sor 2542* พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 [Royal institute dictionary 2542 B.E.]. Nanmeebooks.
- Surachet Phichitphongphao สุระเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า. (2010). *Uppalak chiwit nai nangsue naenam kan damnoen chiwit : Kansueksa khwam samphan rawang phasa kap manothat* อุปลักษณ์ชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์ [Life metaphor in how-to books : a study of the relation between language and concepts] [Master's thesis, Chulalongkorn University]. CUIR. <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/36531>
- Thaiware ไทยแวร์. (2023). *Holy Bible*. Retrieved September 10, 2023, from <https://software.thaiware.com/13564-Holy-Bible-App.html>
- Thanapat Kaewpraditbhorn ธนัฏพรศดี แก้วประดิษฐ์พร. (2020). *Mano uppalak nai khao banthoeng bon website nangsuephim online* มโนอุปลักษณ์ในข่าวบันเทิงบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์ [Conceptual Metaphors in entertainment news on online newspaper] [Master's thesis, Silpakorn University]. DSpace JSUI. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3136/1/59208302.pdf>
- Wanlop Vajiravaso (Detchphew), Phrakhrupalad ปลัดวัลลภ วชิรวโส (เดชผิว), พระครู. (2022). *Kansueksa priapthiap khwamchuea thang satsana kiaokap chiwit lang khwamtai nai prapheni khong klum chao Lao lae klum chao Khamen nai changwat Prachinburi* การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับชีวิตหลังความตายในประเพณีของกลุ่มชาวลาวและกลุ่มชาวเขมรในจังหวัดปราจีนบุรี [A comparative study of religious beliefs about the afterlife of the traditions of Lao and Khmer groups in Prachinburi province]. *Warasan MorJorRor phutthasat parithat* วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์ [Journal of MCU Buddhist Review], 6(3), 96-114. <https://so06.tcithaijo.org/index.php/jmb/article/download/259780/175777/988883>
- Wanwisa Chaiyo วรณวิสาข์ ไชโย. (2020, 9-10 July). *Thatsanakhati thi mi tor khwammai khong chiwit kab khwamtai khong wairun* ทศนคติที่มีต่อความหมายของชีวิตกับความตายของวัยรุ่น [The attitude towards the meaning of life and death of adolesescents] [Conference session]. Proceedings of the 12th NPRU National Academic Conference, Nakhon Pathom Rajabhat University. <https://publication.npru.ac.th/handle/123456789/963>

- Wuttinun Kaewjungate วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ. (2023). Khwamkhriat : Kansueksa uppalak choeng mano that khong phuchai phasa Thai nai Twitter ความเครียด: การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยในทวิตเตอร์ [Stress: A study of a conceptual metaphor of Thai language users on Twitter] *Warasan sinlapasat mahawiththayalai thammawat* วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ [Journal of Liberal Arts], 23(3), 111-139. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalarts/article/view/264020>
- Yamonpat Pattarakup ยมลพัชร ภัทรคุปต์. (2010). *Uppalak khwamtai nai nangsue thamma* อุปลักษณ์ความตายในหนังสือธรรมะ [Death metaphors in Dharma books] [Master's thesis, Chulalongkorn University]. CUIR. <https://cui.car.chula.ac.th/handle/123456789/20769>

ภาษาต่างประเทศ

- Bat Tonkuş M., Alagöz E., & Çalışkan B. B. (2022). Determining the death metaphors of nursing students: A phenomenological research study. *Current Perspective on Health Science*, 3(2), 68-73. <https://dergipark.org.tr/en/pub/cphs/issue/72872/1155804>
- Gathigia, M. G., Wang, R., Shen, M., Tirado, C., Tsaregorodtseva, O., Khatin-Zadeh, O., Minervino, R. & Marmolejo-Ramos, F. (2018). A cross-linguistic study of metaphors of death. *Cognitive Linguistic Studies*, 5(2), 359-375. <http://dx.doi.org/10.1075/cogls.00025.gat>
- Gibbs, R. (1994). *The poetics of minds: Figurative thought, language, and understanding*. Cambridge University Press.
- Goatly, A. (1997). *The language of metaphors*. Routledge.
- Kövecses, Z. (2002). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. The University of Chicago Press.